

Брюксел, 24 април 2018 г.
(OR. en)

8015/18

Междуинституционално досие:
2018/0007 (NLE)

EDUC 128
JEUN 41
SOC 199
CULT 41
SPORT 21

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
№ предх. док.:	7314/18 EDUC 109 JEUN 33 SOC 156 CULT 30 SPORT 14
№ док. Ком.:	5462/18 EDUC 13 JEUN 3 SOC 21 CULT 4 SPORT 2
Относно:	Предложение за препоръка на Съвета относно утвърждаването на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването — <i>Приемане</i>

Комитетът по образование разгледа посоченото по-горе предложение за препоръка на Съвета с оглед на приемането му на заседанието на Съвета по образование, младеж, култура и спорт на 22—23 май 2018 г. По текста вече има съгласие от всички делегации.

Във връзка с това Комитетът на постоянните представители се приканва да представи текста на Съвета за приемане и последващо публикуване в Официален вестник.

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно утвърждаването на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 165 и 166 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) Съюзът се основава на общите ценности и принципи на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и зачитане на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства, описани в член 2 от Договора за Европейския съюз. Съгласно член 3 от Договора за Европейския съюз целта на Съюза е да утвърждава и насърчава своите ценности.
- (2) Вдъхновен от тези ценности Съюзът успя да обедини държави, общности и хора в един уникален политически проект, който направи възможен най-дългия мирен период в историята на Европа, а това на свой ред благоприятства постигането на социална стабилност и икономически разцвет. Възприемането от държавите членки на ценностите, посочени в Договора, създава общата основа, която определя отличителните особености на европейския начин на живот и европейската идентичност, както и мястото на Съюза на световната сцена.

- (3) Съюзът и неговите държави членки са изправени пред различни предизвикателства, включително популизъм, ксенофобия, национализъм, причиняващ разделение, дискриминация, разпространяване на фалшиви новини и погрешна информация, както и радикализация, водеща до насилствен екстремизъм. Тези явления могат да представляват сериозна заплаха за основите на нашите демокрации, да подкопаят доверието в правовата държава и демократичните институции и да накърнят общото чувство на принадлежност в рамките на нашите европейски общества и между тях.
- (4) Липсата на осведоменост относно произхода на Съюза, причините за неговото създаване и основните му функции благоприятства невярната информация и пречи на формирането на информирани мнения за неговите действия. Познаването на многообразието на Съюза и неговите държави членки спомага за взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството в рамките на държавите членки и между тях.
- (5) Образованието във всичките му форми и на всички равнища от ранна възраст играе главна роля за утвърждаване на общите ценности. То способства за постигането на социално приобщаване, като предоставя на всяко дете добри шансове и равни възможности за успех. То осигурява на децата възможности да станат активни граждани с критичен поглед и подобрява разбирането на европейската идентичност.
- (6) На срещата по програмата на лидерите през ноември 2017 г. в Гьотеборг европейските лидери обсъдиха значението на образованието и културата за бъдещето на Европа. Като принос към този дебат Комисията изложи виждането си за европейско пространство за образование и предложи няколко инициативи в своето съобщение „Укрепване на европейската идентичност чрез образование и култура“¹, в което се посочва, че *„укрепването на европейската идентичност продължава да бъде от съществено значение, а образованието и културата представляват най-добрите вектори за това“*.
- (7) След срещата на лидерите в Гьотеборг Европейският съвет подчерта в заключенията си от 14 декември 2017 г., че образованието и културата имат решаващо значение за изграждането на приобщаващи и сплотени общества и за поддържането на нашата конкурентоспособност².

¹ COM(2017) 673 final.

² EUCO 19/1/17 REV 1.

- (8) Една от целите на рамката за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението „Образование и обучение 2020“³ — насърчаване на равнопоставеността, социалното сближаване и активното гражданско участие — е определена въз основа на необходимостта образованието да насърчава межкултурните компетентности, демократичните ценности и зачитането на основните права, да предотвратява и да се бори срещу всички форми на дискриминация и расизъм и да подготвя децата, младите хора и възрастните за положително взаимодействие с връстниците им от различен произход.
- (9) Парижката декларация, приета на 17 март 2015 г. от министрите на образованието на европейските държави, заяви ангажимента на държавите членки да утвърждават общите ценности и да подобряват критичното мислене и медийната грамотност, приобщаващото образование и межкултурния диалог. Отговорите, дадени в проведеното общоевропейско допитване⁴, ясно сочат, че приобщаващото образование следва да се насърчава. Едва 16% от респондентите смятат, че понастоящем образованието постига тази цел. 95% са на мнение, че образованието следва да помага на младите хора да разберат значимостта на общите ценности и че Съюзът следва да помогне на държавите членки да изпълнят тази задача (98%).
- (10) Проучването на „Евридика“ за 2017 г. относно гражданското образование в училищата в Европа показва, че понастоящем гражданското образование е в центъра на вниманието на няколко европейски държави. Близко половината от държавите обаче все още нямат политика за включване на гражданското образование в първоначалното обучение на преподавателите. Поради тази причина преподавателите следва чрез конкретни мерки да бъдат подпомагани и подготвяни да създадат една отворена учебна култура и среда и да работят с разнообразни групи учачи, за да преподават граждански компетентности, да предават споделеното наследство на Европа, да утвърждават общите ценности и да бъдат пример за подражание за учачите.

³ Съвместен доклад на Съвета и на Комисията от 2015 г. относно изпълнението на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) — Нови приоритети за европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението (ОВ С 417, 15.12.2015 г.).

⁴ SWD(2018) 13 окончателен.

- (11) Радикализацията, водеща до насилствен екстремизъм, продължава да бъде сериозен проблем в някои държави членки. Утвърждаването на общите ценности като средство за социално сближаване и за интеграция, включително чрез образователните политики, е неразделна част от решението. За да се подпомогнат усилията на държавите членки, през юли 2017 г. Европейската комисия създаде група на високо равнище по въпросите на радикализацията⁵, която да определя мерки за подкрепа, включително в областта на образованието.
- (12) Последните резултати от проучването на PISA и Обзора на образованието и обучението за 2017 г. подчертават връзката между неравенствата в образованието и социално-икономическата среда на учениците. Данните на PISA показват, че за учениците от по-бедни домакинства е три пъти по-вероятно да се справят по-зле отколкото техните по-заможни съученици и че за учениците от мигрантски семейства е над два пъти по-вероятно да имат слаби резултати в сравнение с останалите ученици. За предотвратяване на маргинализацията на младите хора е жизненоважно да имаме приобщаващи и справедливи образователни системи, които спомагат за развитието на сплотени общества, полагат основите за активно гражданско участие и подобряват пригодността за заетост.
- (13) Резултатите от международното проучване относно гражданското образование, проведено през 2016 г. от Международното сдружение за оценяване на образователните постижения, сочат, че националната и европейската идентичност могат успешно да съществуват паралелно, без да са в противоречие. Проучването показва също, че учениците с повече познания по въпросите на гражданското образование са и тези, които демонстрират по-толерантно поведение.

⁵ Решение на Комисията от 27 юли 2017 г. за създаване на експертната група на високо равнище на Комисията по въпросите на радикализацията, (ОВ C252/3, 3.8.2017 г.).

- (14) Проучванията на „Евробарометър“ показват необикновено ниско равнище на познания за Съюза. Според проучване на общественото мнение от 2014 г. 44% от хората считат, че познанията им за начина, по който Съюзът функционира, са ограничени, а проучване от 2011 г. показва, че относително мнозинство от анкетираните считат, че не са добре информирани за Европейския съюз. Същото проучване разкрива и че една трета от хората не знаят колко точно държави членки има в Съюза. Проучването на „Евробарометър“ от 2017 г. сочи, че 89% от младите европейци са съгласни, че националните правителства трябва да укрепят училищното образование по отношение на правата и отговорностите им като граждани на Съюза. И накрая, последното проучване на „Евробарометър“ показва, че 35% от респондентите считат съпоставимите образователни стандарти за най-полезни за бъдещето на Европа.
- (15) На този фон най-важно е държавите членки да положат повече усилия за изпълнение на всички цели на Парижката декларация от 2015 г. Особено важно е да продължат да се утвърждават общите ценности като средство за сближаване и приобщаване, да се благоприятства създаването на учебна среда, насърчаваща участието, на всички образователни равнища, да се подобри подготовката на учителите по въпросите на гражданското участие и многообразието и да се подобряват медийната грамотност и уменията за критично мислене на всички учащи.
- (16) Осигуряването на ефективен равен достъп до висококачествено приобщаващо образование за всички учащи, включително за произхождащите от семейства на мигранти, за тези в неравностойно социално-икономическо положение, със специални потребности и с увреждания — в съответствие с Конвенцията за правата на хората с увреждания — е крайно необходимо за постигането на по-сплотени общества. В тези свои усилия държавите членки могат да се възползват от съществуващите инструменти на Съюза, по-конкретно „Еразъм+“, Европейските структурни и инвестиционни фондове, „Творческа Европа“, „Европа за гражданите“, програмата „Права, равенство и гражданство“, Европейския корпус за солидарност и „Хоризонт 2020“, както и от насоките и експертния опит на Европейската агенция за адаптирано и приобщаващо образование.

- (17) Програмата „Еразъм+“ показва, че мобилността и трансграничните контакти са ефективен начин да изживеем европейската си идентичност. Много важно е всички категории учащи в цяла Европа да се възползват еднакво от възможностите, предлагани от тази програма, по-специално чрез училищен обмен между държавите членки. Виртуалната мобилност, по-специално чрез мрежата e-Twinning, е отлично средство, даващо възможност за преки контакти между учениците, и следва да се използва по-широко през следващите години, също така в съчетание с физическата мобилност.
- (18) Въвеждането на европейско измерение на преподаването следва да има за цел да помага на учащите да почувстват европейската идентичност в цялото нейно многообразие и да укрепва положителното и приобщаващо чувство на европейска принадлежност, допълващо техните местни, регионални и национални идентичности и традиции. Това е важно и за насърчаването на по-доброто разбиране на Съюза, както и разбирането на неговите държави членки.
- (19) Настоящата препоръка е в пълно съответствие с принципите на субсидиарност и на пропорционалност. Съдържанието на тази препоръка не засяга съществуващите национални инициативи в тези области, по-специално националното гражданско образование,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА

Държавите членки следва:

Утвърждаване на общите ценности

1. Да увеличат споделянето на общите ценности, описани в член 2 от Договора за Европейския съюз, от ранна възраст и във всички форми и на всички равнища на образованието и обучението в перспективата на ученето през целия живот, с цел укрепване на социалното сближаване и на положително и приобщаващо чувство на принадлежност на местно, регионално и национално равнище и на равнище ЕС.

2. Да продължат да изпълняват ангажиментите от Парижката декларация, по-специално чрез:
- а) насърчаване на гражданското образование и образованието по етика, както и атмосфера на откритост в класната стая, благоприятстваща толерантните и демократични отношения и социалните, гражданските и межкултурните компетентности;
 - б) подобряване на критичното мислене и медийната грамотност, по-специално при използването на интернет и социалните медии, за да се повиши осведомеността относно рисковете, свързани с надеждността на източниците на информация, и да се подпомогне формирането на разумна преценка;
 - в) използване на наличните или изграждане на нови структури, ако е необходимо, които да спомагат за активното участие на учителите, родителите, учащите и по-широката общественост в училищата; и
 - г) подкрепа за възможностите за демократично участие на младите хора и за активна и отговорна обществена ангажираност с критичен поглед.
3. Да използват ефективно съществуващите инструменти за насърчаване на гражданското образование, като например Рамката на Съвета на Европа за компетентности за демократична култура.

Осигуряване на приобщаващо образование

4. Да насърчават приобщаващото образование за всички учащи, по-специално чрез:
- а) включване на всички учащи в качествено образование от ранна възраст и през целия живот;
 - б) осигуряване на необходимата подкрепа за всички учащи в зависимост от техните конкретни нужди, включително за намиращите се в неравностойно социално-икономическо положение, от мигрантски семейства, такива със специални потребности и за най-талантливите учащи;
 - в) улесняване на прехода между различните образователни модели и равнища и осигуряване на подходящо образователно и професионално ориентиране.
5. Да използват ефективно Европейската агенция за адаптирано и приобщаващо образование, на доброволен принцип, за въвеждане и наблюдение на успешни приобщаващи подходи в своите образователни системи.

Насърчаване на европейско измерение на преподаването

6. Да насърчават европейско измерение на преподаването чрез стимулиране на:
 - а) разбирането на европейския контекст и общото наследство и ценности и осъзнаването на социалното, културното и историческото единство и многообразие на Съюза и на държавите — членки на Съюза;
 - б) разбирането на произхода, ценностите и функционирането на Съюза;
 - в) участието на учащи и преподаватели в мрежата e-Twinning, в трансграничната мобилност и в транснационални проекти, особено за училищата;
 - г) местните проекти за повишаване на осведомеността и подобряване на разбирането на Европейския съюз в учебна среда, по-специално чрез пряко взаимодействие с младите хора, като например ежегодно отбелязване на доброволен принцип на Деня на Европейския съюз в учебна среда.

Осигуряване на подкрепа за работещите в сферата на образованието и за преподаването

7. Да създадат условия за работещите в сферата на образованието да утвърждават общите ценности и да осъществяват приобщаващо образование чрез:
 - а) мерки, предоставящи възможност на работещите в сферата на образованието да предават общите ценности и да насърчават активното гражданско участие, като същевременно възпитават чувство на принадлежност и се отзовават на различните нужди на учащите; и
 - б) насърчаване на първоначалното и продължаващото образование, обмена и дейностите за взаимно обучение и партньорски консултации, както и насоките и наставничеството за работещите в сферата на образованието.

Мерки за изпълнение

8. Да преразгледат и при необходимост да подобрят съществуващите политики и практики в сферата на образованието, обучението и неформалното учене, за да изпълнят настоящите препоръки.
9. Да идентифицират потребностите и да повишат обществената ангажираност, като използват налични данни или събират нови данни, ако е необходимо, с цел да се усъвършенства основаното на факти разработване на политики и във връзка със социалното и гражданското измерение на образованието и обучението.
10. Да продължат да си сътрудничат в стратегическите рамки на ЕС за сътрудничество в областта на образованието и обучението, младежта, спорта и културата чрез взаимно обучение, партньорски консултации и обмен на добри практики с цел утвърждаване на общите ценности.
11. Да използват ефективно инструментите на ЕС за финансиране, по-конкретно „Еразъм+“, Европейските структурни и инвестиционни фондове, „Творческа Европа“, „Европа за гражданите“, програмата „Права, равенство и гражданство“ и „Хоризонт 2020“, с цел изпълнение на настоящите препоръки.

ПРИВЕТСТВА НАМЕРЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА:

12. Да подпомага държавите членки при изпълнението на разпоредбите на настоящата препоръка чрез наличните средства и инструменти за финансиране, като програмата „Еразъм+“, по-специално чрез мобилност с учебна цел на всички равнища на образование, с акцент върху училищата, транснационалните проекти, мрежата e-Twinning и дейностите по инициативата „Жан Моне“.
13. Да подкрепя реформирането на националните и регионалните политики и усъвършенстването на практиките посредством рамката за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението „Образование и обучение 2020“ и всяка следваща рамка.
14. При необходимост да разработи и редовно да преразглежда практически референтни инструменти и документи с насоки за лицата, определящи политиките, и за практикуващите лица, както и да подкрепя научните изследвания и участието на заинтересованите страни с цел посрещане на потребностите от знания.

15. Да анализира и оценява действията, предприети в отговор на настоящата препоръка, по-специално чрез рамката „Образование и обучение 2020“, включително Обзора на образованието и обучението.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета

Председател
